

GLAVNA LISTU: U predjati za čitavu godinu K 92.—, za polugodište K 16.—, tromjesečno K 8.—, mjesečno K 3.—, a maloprodajni K 10.— helera. — OGLASNI pretinaju se u upravi lista trg Gustava broj 1, te se računaju po 80 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Pulj, svaki dan u 5 sati ujutro.

Naše čete ponovno zarobile 4351 Rusa.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 18. lipnja (D. u.) Službeno se javlja: Rusko bojište.

Jučer smo morali povući pred usredotočenom topovskom vatrom premoćnog neprijatelja posadu mostobrana ispred Cernovicu. Kroz noć si je neprijatelj izvještio na mnogim mjestima prelaz preko truta, te je unišao u Cernovicu. Naše su čete ispraznile grad.

U istočnoj je Galiciji položaj nepromijenjen. Na zapadu smo od Višnjovčica na Stripi osjetili topovskom vatrom ruske napadaje. U Volinji zarobile su naše čete gorštara na sjeveru od Lipe, na sjeveru od Proshova i blizu Lokacija, te su suzile ruske napadaje. Prekjučer je i jučer ostalo u našim rukama 905 zarobljenika i 3 strojne puške.

Sjeverno su od sreza Turije uhvatile njemačke sile u uspješnim bojama 11 ruskih česnika i 3446 momaka, te su zaplijenile 1 top i 10 strojnih puša: a.

Između Kolkija i Sokula bile su opet suzbijene jake ruske navale.

Talijansko bojište.

Na srbčkoj su fronti Talijani počeli opet da provaljuju na više mjesta, kao što protiv južnog dijela brda Sv. Mihovila i protiv naših visokih položaja na sjeveru od tolimskog mostobrana. Zaslugom našeg topništva nije se mogla nijedna njihova navala da razvije. U Dolomitima je neprijateljska djelatnost općenito popustila, jedino što je Montecadini bio kad kada izvrgnut vrlo žestokom topovskom opstreljavanju, iz kojega je slijedilo više slabijih odmah suzbijenih neprijateljskih navala. U području kod Primolana i protiv naše fronte na jugozapadu od Asiaga ponovili su Talijani svoje provalje, koje su bile opet svagdje suzbijene.

Jugoistočno bojište.

Nepromijenjeno. Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 18. lipnja (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na mnogim je mjestima fronte između francuske granice i Somme bilo živahnije djelatnosti topništva i ophodnja. Na lijevoj je obali Moze došlo po noći do pješadijskih bojeva o pomaknute dijelove jaraka na južnom obronku Mort-Homma. Na desno se od rijeke izjavio pred njemačkim položajima jaki francuski napadaj poduzet po višestajnoj topovskoj pripravi. U thiaumontskoj smo šumi noćas opet osvojili mali jarak u najsprednjoj liniji, što nam ga je bio neprijatelj oduzeo.

Zračna je navala na vojničke predmete u Barleducu bila ponovljena. Oborili smo 3 neprijateljska letjela.

Istočno bojište.

Na sjeveru su se od Przewloke krvavo izjavile ruske navale već u zapornoj vatri.

Balkansko bojište.

Rhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 18. lipnja (D. u.) Glavni stan javlja: Kaukasko bojište.

U odsječku Fellahie bila je neprijateljska konjanikać pokupnja kod pokusa, da uznapreduje na desnu obalu Tigrisa, prisiljena da uzmakne. Turski su odjeli pr-terijali rusko konjanikać iz mjesta Serpul Zahleb (25 kilometara istočno od Kasrjinu); kod Banaha su pak stekle pobjedu nad ostro progrognjenim ruskim četama te ih rastjerale prema sjeveru preko mjesta Sakiz Zerdesh. Neprijatelj je izgubio 500 intirvih i tri strojne puške.

BRZOJAVI.

Rat.

Obruć oko Verduna su oteže.

Genf, 17. Njemački uspjeh kod Thiaumonta opeta je uznemirio francuske kritičare vijestake. „Temps“ veli, da je položaj vrlo uznemirljiv, te daje razumijevati engleskom vrhovnom zapovjedništvu, da ne smije više čekati sa svojom ofenzivom. U odgovor na takva odlična tužakanja saopćuje engleska vlada slijedeće: Napadaj engleske vojske odvisan je samo od zapovijedi Joffrea te se može svaki čas izvršiti.

Prigodom razgovora sa urednikom „Matina“ izjavio je name Bonar Law, koji sudjeluje kod pariške gospodarstvene konferencije, slijedeće: Engleska vojska i englesko vrhovno zapovjedništvo jest potpunoma sporazumljeno sa ofenzivom francuske vojske. Naše su čete, otkako je počela bitka pripravnice, da poduzmu svako poduzeće, koje može po mijenju francuskom generalnom štabu poduprijeti junačke čete, što se pod Verdunom junacki bore za zajedničku stvar! U Parizu se ali topiše izvaji ne daje velike važnosti. „Intransigent“ misli, da kad bi izjava Bonar Law-e značila pravo najvištenje neposredno prestejće engleske ofenzive, ne bi je sigurno cenzura propustila. Položaj kod Verduna pobuđuje dakle još uvijek brigu. Neprijateljski je pritisak svakim danom jači, a obruć oko tvrđave sve už. Naše su čete pune hrabrosti i ustrajnosti, ali mogao bi doći otkatak kao kod Vauxa, gdje i najveća hrabrost dolazi do naravne granice.

Senator Charles Humbert, koji je posjetio verdunskoj fronti, daje u „Journal“ izraz svom pesimističnom mišljenju ooprki francuskih četa municijom. Što je francuska proizvodnja municije učinila nazad nekoliko godina nije ništa u prispodobi sa današnjim zahtjevima.

U današnjoj tajnoj sjednici parlamenta bit će sigurno temeljito razjašnjenja sva obećanja, brige i nade.

Francuzi izgubili kod Verduna 400.000 ljudi.

Iz Atene 14. t. m. posebni dopisnik lista „Vossische Zeitung“ ovo: Kako saznajemo, izjavio je nedavno u jednom diplomatskom društvu neki francuski česnik ovo: „Istina je, da smo kod napadaja na Verdun izgubili 400.000 ljudi.“ Doista dragocjeno priznanje!

Gubitci engleske trgovačke mornarice u svibnju.

Berlin, 17. Pa samom engleskom računanju izgubilo je englesko trgovačko brodovlje kroz mjesec svibanj 165.000 tona.

Pali ruski general.

Kopenhagen, 17. Ruski gubitci kroz posljednje dane odgovaraju besprimjerom načinu, kojim žrtvuju ljudski materijal. Oni tjeraju svoje vojnike na jurš sa strojnim puškama. Dovukli su na bojište sve pričuve, vrlo starih i vrlo mladih godišta. Ruskim topništvom ravnanju Belgijanci, kao što i genjiskim radnjama. Osobita se pažnja posvećuje upotrebi otrovnih plinova.

Ruski je generalmajor Bizjutko podigao zadovoljivim ranama. Zapovjedao je najzad vojski Semirjetskijh kozaka.

Foginju je također general Radlov. O tim stvarima donaha „Novoje Vremje“ samo kratke bilješke.

Geje je Nikolaj Nikolajevič?

Lavov, 17. Po kazivanju ruskih zarobljenika govori se u njihovoj vojsci, da se veliki knez Nikolaj Nikolajevič ne nalazi niti na Kaukazu, niti u Galiciji, nego da ga je na tajnoviti način nestalo.

Od Rusa izmišljeni okršaj na moru.

Petrograd, 15. Službeno. U noći od 13. do 14. o. m. napale su naše torpednjake u Balučkom moru neprijateljske parobrodice, koje su putovali kod vojničkog prajtonja. Tekom smi boja potopili dvije pomoćne krstarice i zarobili smo njihove posade. Mi nijesmo imale ni gubitka smi njihovih kvata. Neprijateljski su parobrodice odjurili u švedske vode, da ih nijesmo smijeli dalje proganjati.

Na to se sa nadležnog mjesta primjećuje, da ima u tom službenom izvješću običnog ruskog preteravanja. Nije potonula nijedna njemačka torpednjaka, niti brod koji bi bio na torpednjaku nalik, a niti ikakvi drugi ratni brod, osim pomnoćnog broda „Hermann“ kao što smo javili. Od trgovačkih brodova nije nastradalo ni jedan. Od potopljenog „Hermann“ bila spašena od vlastitih brodova.

Potonuli talijanski brodovi.

Pariz, 18. (D. u.) List „Petit Journal“ javlja iz Palerma potonule talijanskog jednog parobroda sjeverno od Palerma utjele topovačke vatre neke podmornice, kao i tonuće velike jedne talijanske jedrenjake.

Njemačka.

Moltke umro od kapi.

Berlin, 18. (D. u.) General je pukovnik von Moltke, poglavica zastupajućega vojnog glavnog stana, podlegao kapi danas u 1 i pol popodne, prigodom žalobnice za feldmaršalstvo Goltz.

Nemiri radi oskudice i skupčue u Amsterdamu.

Amsterdam, 18. (D. u.) Jučer je došlo u gradu do nemira radi oskudice živeža i velike skupčue; u raznim je gradskim četvrtima bilo i sukoba s policijom, koja je morala da uporišti oružje.

Balkan.

Blockada se protiv Grčke postruje.

Milan, 18. (D. u.) „Corriere della sera“ javlja iz Atene: Blockada će se protiv Grčke poostriši. Francuski i engleski brodovi ne će puštati, da se uzvozi niti žito. Položaj biva sve to gori.

Ententini zahtjevi od Grčke.

Atena, 14. Pouzdano se govori, da će ententa tražiti od Grčke posvećanije razoružanje i da hoće u svojoj noći na grčku vladu smi toga još zahtijevati, da se Grčka obveže, da će ostati razoružana do konca rata. To bi značilo priznanje potpunog diplomatskog poraza četvornog saveza u Grčkoj, jer nema dvojbe, je i general Sarraill u početku zahtijevao od Grčke sasma druge mjere i da je samo nijednostupni stari bez digniteta, a na njezino će mjesto staviti novi sistem nadziranja brodova. Ministarski je predsjednik Skuludis dakle opet gospodar položaja.

Grčke financije.

Berlin, 18. (D. u.) Pariški list „Matin“ prima iz Atene: Medjunarodna financijska kontrola uskraćena, no zaključena je privola za izdavanje novog papirnog novca sa strane grčke narodne vlade. Engleska i francuska je vlada zaključila, da isključi novi grčki zajam iz londonske i pariške burze.

Napadaj na grčkog kralja Konstantina?

Genf, 17. Agence Radio javlja iz Atene: Prošli je ponedjeljak izveden kod svečanosti u stadionu napadaj na kralja. Kod kraljevog je dolaska u stadion izvukao neki individuum samokres i njime se zaprijetio kralju. Bio je odmah ušapšen. Iza atentatskog bje pokušaja ovaj je zapušen pred uredništva novina, sklonih Venizelosu, a prije svega pred prostorije lista „Paris“. Uz „zivio“—uslikne na kralja i povike: „dolje sa izdajicama“ bjehu porazijali prozori. Nato se je povorka uputila pred uredništvo lista „Etheos“. Mnogi su pokušalo, da razbije glavna vrata, jer su ostala vrata i prozori bili pozatvorena. Slični su se događaji zbili i pred uredništvom Venizelosa. Pred uredom lista „Nea Hellas“ postigle su demonstracije svoj vrhunac. Uzrujana je iminoža pucala samokresima na uredničke prostorije.

Ententa.

Gospodarstveno vijeće aljitraca dovršilo svoja vijećanja.

Paris, 18. (D. u.) Gospodarstveno je vijeće aljitraca zaključeno. Privrativo je jednoglasno niti zaključaka, koji će se objelodaniti dne 21. o. m. Članovi su bili na svršetku radnja primljeni od Poincaréa.

Potajno vijeće pariške komore.

Paris, 17. Komora je zaključila sa 412 glasova protiv 138, da se održi tajno vijeće. Javni se je sjednica zaključila u 2 sata i pol, da se tako isprazne galerije.

Francuski ured za vojnu prehranu.

Geneva, 17. Sastanak francuskih gradonačelnika izrekao se u svojoj sjednici za načelnika izrekao se u svojoj sjednici za ustanovljenje ureda za vojnu prehranu. Bijaše ustanovljen parlamentarni odbor iz devet gradonačelnika i pariških prefekta, koji će vijećati o uređenju pitanja prehrane. Osim toga se je odlučilo, da se ustanovi središnji ured za djelejenje marve za klanje i za nadziranje rasprodaje.

Kabinet Boselli.

Rim, 15. Listovi javljaju: Iza ponovnog je dogovora sa Boselliem pridržao Sonovino listicu ministra izvanjih posala u novom kabinetu. Orlando će preuzeti listicu ministra unutrašnjih posala, a Boselli će preuzeti predsjedništvo bez listice. List „Giornale d'Italia“ saznaje, da će Boselli još večeras saopćiti kralju, da prihvaća nalog za sastav kabineta.

Neutralne države.

Sastanak neutralnih socijalista. Haag, 16. U dogovoru sa socijalističkom strankom Udruženih država pripočuje internacionalni socijalistični ured, da se obzirom na prilike u Norveškoj prenaša sastanak internacionalnih socijalista neutralnih država, koji se je imao izvršiti 28. lipnja na 31. srpanj.

Na sastanak bit će pozvane slijedeće države: Nizozemska, Švedska, Norveška, Danska, Udružene države, Švic, Španjolska, Rumunjska, Grčka i Argentina. Do sada bijahu imenovani slijedeći odlasnici: za Švedsku Branting, za Norvešku glavni urednik „Socialdemokraten“ Vidner, za Dansku član druge kuće Stauning, za Švicu Robert Grimm, član narodnog odjeljka u Udružene države Morris Hilquist, odjeljnik u Newyorku; broj će se učesnika još povećati. Bilo je zaključeno, da se na odgovornost stranke neutralnih država pripuste na sastanak i zastupnici medjunarodnih centrala rudarskih zadruga. Sastanak neće biti tajan. Na sastanak bit će pozvano nekoliko zastupnika socijalističnih i nezocijalističnih novina, koje će u pisanju izvješća imati slobodne ruke.

Sadašnji je program slijedeći: 1. Otvorenje sastanka, saopćenja o značajju sastanka, ustanovljenje konačnog dnevnog reda; 2. predlog stranke Udruženih država o skupnoj skupštini medjunarodnog socijalističnog ureda; 3. pretravanje manifesta na stranke vojuičkih država o sklopljenju tajnoga mira; 4. pretravanje predloga nizozemske skupine o sudjelovanju neutralnih država kod sklapanja mirovnog ugovora. Sastanak će sazavati izvršajni odbor komiteta, a vodit će ga nizozemski članovi izvršajćueg odbora, jer se belgijsko odanštvo ne može smatrati neutralnim. Prema tome će po svojoj prilici predsjedati sastanku Troelstra.

Godnjaji na moru.

Rim, 18. (D. u.) Stefani javlja: Bili su potopljeni talijanski parobrod „Motia“ i talijanska jedrenjaka „Australia“.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Paris, 17. Službeni izvještaj od 16. lipnja u noći:

Na lijevoj su obali Moze poduzeli Nijemci više protunavala protiv jaraka na južnom obronku Mort-Homma, koje su jučer Francuzi osvojili. Svi su se njihovi pokušaji izjavili u našoj vatri. Ukupni broj ovdje uhvaćenih njemačkih zarobljenika iznosi 180 momaka a 5 česnika. Na desnoj obali Moze poduzeli su Nijemci o 6 sati na večer snažnu ofenzivu protiv naših položaja na sjeveru od utvrde Thiaumont i to od vrha 31 do početka vrha 320. Vatra je francuskih strojnih pušaka i pješadije osujetila sve njihove navale, te im je zadala teške gubitke. O 10 na večer pokušali su Nijemci ući u područje, koje je obalano. Moze bilo tokom predvećer, da su u petak dne kod c. k. pomorske oblasti, i to u petak dne 7. srpnja 1916., počeli u 19 sati pripredne. Molbenice su nam u prolizima imaju se dostavljene od 30. lipnja 1916. To isto vjerjati i za one, koji hoće da ispitaju opteju.

Kandidati, kojima nije mogće da dobiju odmah nužnih dokumenata, bit će također prijavljeni na ostalo za 6 česnika.

Domace vijesti.

Ispiti za pomorske kapetane i poručnike. Predsjedništvo c. k. pomorske oblasti daju ovim interesentima na znanje, da će se bludu ispitati za postignuće svojstva pomorskog trgovačkog kapetana i trgovačkog poručnika održati u Testu kod c. k. pomorske oblasti, i to u petak dne 7. srpnja 1916., počevši u 9 sati pripredne. Molbenice su nam u prolizima imaju se dostavljene od 30. lipnja 1916. To isto vjerjati i za one, koji hoće da ispitaju opteju.

Kandidati, kojima nije mogće da dobiju odmah nužnih dokumenata, bit će također prijavljeni na ostalo za 6 česnika.

Uništaujte muhe da se ne umnožavaju.

Ljepenke za uništavanje muha dobivaju se kod Jos. Krmpotić u Pulj.

pušteni ispitima, ali će im se svjedodžba izdati tek onda, kada budu prikazali sve dokumente.

Kandidati, koji žele položiti ispite, imaju se bezvrijeme prikazati 7. srpnja, a kandidati kod naučnice, č. k. pomorske vlasti u Trstu, a da ne čekaju na pismeno ili brožovno rješavanje svojih molbenica.

Mladi pomorski tragaci poduzeli su pod vodstvom zapovjednika, okružnog povjerenika viteza pl. Lunda, o Duhovima vožnju u Istriju, tu se su tom zgodom vozili onim putem, kojim su godine 1813. putovali čete generala Lazarića, osloboditelji Istre od francuske premoći. U Curovju su prisustvovali na Duhovsku nedjelju misli i izatoga posjetili mjesto Lindaro, gdje je Lazarić potukao bio francuske čete, a ostao zarobio. U Lindaru, gdje ih je primio upravljatelj okružne oblasti Franjo Luković i vojni zapovjednik, natporučnik Kobal, bio je u potome odmor, kojim su se zgodom istaknuli mještani obilnim doprinosom za pogodoženje krsnih momaka. Ovdje su tragaci i prenočili. Drugi su dan posjetili u Vermu glasovitu crkvu Madonna delle Lastre, koja potječe iz 12. vijeka. Saborski je zastupnik župnik Josip Grasić držao veoma zanimivo predavanje o nacini gradnje crkve u predzastupstvu Glavnog crkvenog vijeća u Castua, koje se u njoj nalaze. Izazvao pogodoženje u svratištu Langhammer zaputiti su se u 4 sata natrag u Trst. Za vrijeme čitave ove vožnje tumačio im je njihov zapovjednik historijsko znamenite krajeve i mjesta, a isto ih je upućivao nadmašter Bartolotti u strukovne vježbe glede viješnice i bolničarske službe.

Osnova novih srećaka Crvenog kriza. Nove će sreće Crvenog kriza pružiti glavne zgodite od 500.000, 300.000, 200.000, 150.000 i 100.000 kruna. Prvo će vučenje biti 1. novembra 1916. Glavni će zgoditak tom prilikom iznašati 300.000 kruna, dok će glavni zgoditak od 500.000 kruna biti izvođen dne 1. februara 1917. Do konca godine 1920 bit će godišnje 4 vučenja, do konca 1936 godišnje po 3 vučenja. Glavni zgoditci ne će ni do posljednjeg vučenja nikad pasti ispod iznosa od 100.000 kruna. Isto ima i veoma mnogo nuzgrednih dobitaka od K 50.000, 40.000, 30.000, 20.000, 10.000 itd. Sveukupno će čitavo vrijeme vučenja izliti za 19.000.000 kruna. Svaka srećaka, na koju padne zgoditak, mora da se natrag isplatiti sa najmanjim zgoditkom, i taj najmanji zgoditak raste od početnih 30 K na 48 K. No u iznosu od 30 do 34 K bit će samo manji dio srećaka povraćen, jer će ih većina biti isplaćen izmjeđu K 36 i K 48, a poprporno se računava za povratno plaćanje za sve srećke nekih 4025 kruna.

Iz Banovine.

Hrvatski sabor. U drugoj sjednici, koju je otvorio sab. predj. dr. Pero Magdić, prisustvovali je priličan broj zastupnika, sa banom i svojim odjelnim predsjednicima. Prvu točku dnevnog reda, tj. glasanje o prijedlogu zastupnika Prebega, da se ne name dokućni isključenje zastupnika dr. Aleks. Horvata. Dr. Ivan Franko i Ivana Zatluka, koji su svojedobno bili u istoj sjednici, upućuju se verificacijom odbora. Iza toga predlaže predsjednik, da se metne već u narednoj sjednici na dnevni red zakonska osnova o indempnitetu. Tomu se protivne zastupnici Ivan Peršić, Stjepan Radić, Prebeg i Stjepan Zagorac, koji vele, da imade zakonska osnova stoji tri dana prije rasprave na stolu visoke kuće. Predsjednik obrazlaže, da to čini jedino s tehničkih razloga i jer se već danas sastaju u Budimpešti reglulacione deputacije. Većina uvlaže predsjednikove razloge. Sjednica je zaključena u 11 i pol sati prije podne. U trećoj sjednici pozdravio predsjednik, da je na brožovni pozdrav stigla od Njegove Visosti nadvojvode Eugena brožovna zahvala, koja glasi: „Iskreno me obradovaše tako toplim riječima izražene čestitke sa prve saborske sjednice. Najtopliju hvalu dajem na toj domoljubnoj izjavi u ime junačkih mi podredjenih četa.“ — General pukovnik nadvojvode Eugen. — Prva točka dnevnog reda: izvješće proračunskog odbora o indempnitetu. Referent dr. Kriškovića preporučuje indempnitet do konca prosinca 1916. Osvrću se na prekrani materijal položaj srednjega stališa i preporuča ratu potpore zemaljskim namještanima. Predlaže zatim zakonsku osnovu na pod-

logu specijalne debate. Protiv indempniteta govori zastupnik Jalžabec. Osnova je konačno u većini prihvaćena. Poslije 12 sata predlaže predsjednik, da se na dnevni red uvede predlog podjedinjavanja drž. potpora; Radić: o živinjoj ratnoj opskrbi u Hrvatskoj; Radić: o uređenju pravni odnosnja pučkih učitelja; Vučić: o kontroli aprovizacionih odbora po Hrvatskoj; Zagorac: o oskudici na radnim silama u Hrvatskoj; Zagorac je najvio i upit: o grubim nepokretnostima oblasnih organa povodom interniranja žitelja. U četvrtoj sjednici, koju predsjednik podpredsjednik dr. Luković, došlo je prvi put u hrvatski sabor i prior vranski dr. Premuš. Među podnescima nalazi se i odgovor Nj. Veličanstva na brožovni pozdrav hrvatskoga sabora. Ban pripiočuje predsjedništvo: Njegove ces. i k. r. apostołsko Veličanstvo blagoživotlje je poklon, podnesen mu po saboru kraljevine Hrvatske Slavonije i Dalmacije, prigodom nastavka njegova djelovanja, živim zadovoljstvom uzeti na znanje. Njegovo se Veličanstvo rado sjeca tom prigodom nepokolebljive i jedinstvene vjernosti, koja se hrvatski narod i u sadašnjem, za naš državni opstanak vodjenom i nametnutom nam ratu dokazao, pa najsrećnije zahvaljuje saboru za ponovni izražaj njegove privrženosti. — Stigla je i zahvala Njegove Visosti feldmarsala nadvojvode Fridrika, koja glasi: Dr. Peri Magdić, predsjedniku hrvatskoga sabora. — Molim, primite moju zahvalu za podneseni mi u ime sabora kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije patriotski pozdrav cijelokupnoj vojsci, koja se nalazi pod mojim zapovjedništvom — Nadvojvoda Fridrik. Obję su uve brožovne zastupnici pozdravili poklicima „Živio kralj!“ „Živio nadvojvoda!“

Poslije toga uzima riječ na osobnu primjedbu zast. dr. Pero Magdić. Zast. Vučić replicira. Nato se prelazi na izbor jednoga člana u hrvatski reglulacioni deputaciju za sklapanje hrvatsko-ugarske financijske nagode.

Iza toga se prelazi na dnevni red.

Razne Vijesti.

Roosevelt odustaje od kandidature. Iz Chicago javljaju, da je Roosevelt brožovno izvjestio svoje pristaje, da bezvrijetno odustaje od kandidature. U brožovju nadalje vele: „Ako se već Hughes-ov izbor cijeni kao potrebit i koristan po zemlju, onda nek se moj odustanak od kandidature smatra definitivnim.“

Kažnjen radi povika kralju i Njemačkoj. Grčki kapetan Sarcis kažnjen je zatvorom, jer je u Solunu na ulici vikao: „Živio kralj!“ „Živjela Njemačka!“ Kazna je obrazložena motivacijom, da su časnici dužni izbjegavati svaku političku manifestaciju.

Ruska pomoć Francuskoj. Prema vijestima engleskih novina došlo je brojne ruske čete iz Finske u Archangelšč, odakle će otputovati preko Engleske u Francusku. U Archangelšču je jer sabran veliki broj četa, u prvom redu pješadije.

Atentat na engleski kraljevski par. Putnici, koji su pripisli iz Engleske u Haag pripovijedaju, da je u engleskom ministarstvu za municiju došlo i ponovo do velikih poteškoća. Brodograditeljski Norgort pozorištem je velikih radničkih nemira i demonstracija. U Sloughu počinjen je na engleski kraljevski par atentat. U njihovoj bitnici planulu je jedna ručna granata. Kraljevski par ostao je nezljeđen, dok je kraljev tajnik lord Sattanfordhan ranjen. Početelju atentata nije se došlo ulu u trag. Sumnja se i na Belgijance, koji su zaposleni u tvornici u velikom broju.

Bugari i Grčkoj. Njemački i austrijski izvanvještari primili su od bugarske vlade obavijest, u kojoj se izjavlja, da Bugarska ne kani poduzimati na grčkom tlu nikakvih daljnjih koraka te da je ono, što je poduzela, bilo prema okupacijama terena, što ih je izvela, čista, nenačinjena i ona inače čista i dalje i tako zapošljava glavna uprava u Grčkoj. Grčka vlada izdala je također svoje saopćenje u kojem priznaje ispravnom poduzetih bugarskih koraka. Sva je prilika, da je Grčka pristala na to u sporazumu sa Rumunjskom. Grčka ujedno izjavlja, da ne će dirati u bugarske posade na svojem teritoriju.

Istraga radi „Tubantia“. „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ saopćuje rezultate, koje je dostigla nizozemska vlada o istrazi radi potropljenja parobroda „Tubantia“ Istragom se ispostavilo, da dijelovi torpeda, što su se našli u jednom člancu „Tubantie“ potječu od njemačkoga torpeda bro 2033, što je bio deset dana prije katastrofe „Tubantie“ u 4 sata 43 časa podlje potdne ispljan u jedan britanski razarač, ali nije pogodio cilja. U izvješću se ništa ne spominje o tom, da su u Engleži došla ulovilo i torpeda i onda ga ispljati protiv „Tubantie“, ili da li je ovaj još nekolicino dana lovio morem i eksplodirao u dalečini o „Tubantiju“.

Kuća triznostni. Pred nedavno podignut je u Alštittenu u kantonu St. Gallen zavod za ženske, koje su privikle nešto češćem i dubljem zavirivanju u čaše. Te su ženske pijanice te dobile upravo prekrasno uređenu zgradu, na njegovom položaju, u carstvu čistoga zraka, okrenuto prema suncu. Za pijanice iz boljih krugova uređeno su sobe na gospodarstvu, sa svim gradskim udobnostima, dok će seoske pijanice imati male pristojne sobice. Zamisao je u istinu vrlo sretna, a bi bilo i tako za takove zavode dovoljno kantičninja, ne treba istom dokazivati.

Denuncijanti u Tridentu. Tridentisti list „Risveglio Austriaco“ piše: Od par mjeseci vlast je u našem gradom zalostan i bolan pojava, koji je bio vrlo neugodan za građanstvo i za same oblasti. Oblasli primaju su dnevno brojne anonimne prijave protiv jedne ili druge osobne drž. čina, koji su osobito u ovo vrijeme imali vrlo teško značenje. Pomnim istraživanjem došlo su oblasti redovno do rezultata, da su te prijave tendenciozne i lažne. To je dalo povoda živome komesaru dr. Rudolfo Muck-u, direktoru policije, da je odmah, čim je došao u Trident, izdao sljedeći oglaš: „Od prvog dana svog dolaska u Trident dolaze mi redovito anonimne prijave. Obznanjenjem, da bacam u koš svako pismo, koje nije potpisano, Svači dođu građanin, koji drži da mora nešto prijaviti, ne smije zatajiti svoje ime.“ Istodobno poduzeo je mjere, da udje u trag denuncijantima. Trud mu nije ostao uzaludan, jer je tridentcom redarstvu uistinu pošlo za rukom, da pronadje neke denuncijante, koji su smjesta uhićeni i predađi sudu.

Promalazak tiskarske umjetnosti. U jednom svesku za orijentalne kulture pripiočuje se kineski patrik Amjuej Eckardt, u kojem se nalaze zanimive vijesti o tiskarskoj umjetnosti na dalekom istoku. U tom je članku razloženo, da su Kinezi i Koreanci imali već tiskare i tiskali velike knjige, dok u Europi nijesu a ma još ni sanjali o tiskarstvu. Već hiljadu godina prije rođenja Gutenberg-a štampali su u Kineskoj knjige iako, da su na drvenim dascima, velikim poput stranice srednje knjige, izrezivali slova. Svaka je strana sačinjavala cjelinu, a slova su bila nepomična. Kao su Kinezi uređi pomična slova, nije još ustanovljena presuda ima se objavili na trašak otpunjenosti u listovima „Hrvatski List“ i „Gazzettino di Pola“ u Pulji.

Izumlili su ih za doba cara Tajtjonga, koji je umro godine 1400 po I. Kod Kineza i Japanaca je dakako tiskarska umjetnost kod i kamo zamirnjena nego li u Europi. Kinezi nemaju slova kaošto kod nas, nego za svaku riječ drugi znak. Dakako da je ih različitih razjeka na tisuće te je štampanje radi toga mnogo teže nego li kod europskih jezika, u kojima se nalaze samo slova alfabeta i interpunkcije.

Polus u tisku razvoda. Uzmi što dule i što plosnatije tako ravnalo i položi ga na stolu tako, da mu polovica vrti preko ruba. Ono polovica na stolu pokri novinama ili drugim papirum tako, da ovaj sieče upravo do ruba stola. Udari sad rukom po slobodnoj polovici ravnala. I što ćeš zamijetiti? Ma još tako jako udario, ne ćeš moći izjaviti ravnala sa stola. Uzrok te neobične na oko pojave jest tak uzduha. Uzduh naime pritiske svojom težinom na papir. Udario li rukom na prednjem dijelu ravnala, to će se papir nadignuti i pod njim će na stolu nastati zrakovratan prostor, te tako tak uzduha odzoga premo delo nema protutkalo odzoga prema gore. Taj tak odzoga prema dolje na papir prijeđi, da ne možemo ravnala zbiti.

Post. br. U 260-15-3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. k. ratarski sud u Buzetu po tužbi funkcionarstva državnoga odvjetništva kao javnoga tužitelja protiv Marije Mikac radi § 12. Z. iz 16-1-1896. L. D. Z. iz g. 1897. br. 89 u prisuću funkcionara dr. odvjet. Bigatto kao javnoga tužitelja koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave dana provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon

sud io je:

Mariju Mikac supružu Jura, keć Jura Božić i Jelene rodj. Božić iz Buzeta a pripadnu u Buzetu, 24. god. staru, kat. vjere, udatu sa 2 mldž. dođ. 2-3 gogine, seljakinju i trgovkinju dijece od 2-4 gogine, seljakinju i trgovkinju mljekom, pismenu, već kažnjenu radi mljeka

krivom:

što je drugom polovicom mjeseca studenoga 1915. iz Bresta u Pulu jedan vrč mljeka, koje je bilo avodnjeno, te da je time svojemu marmočku stavila u promet kao hraniva sredstva stvarit krivotvorene, dakle prekršaja § 12. Z. 16-1-1896. br. 89, L. D. Z. iz god. 1897. te

kaznjena

a) na osnovu § 12 istoga zakona na 3 dana zatvora te u smislu § 12 istoga zakona te u smislu zatvora, te u smislu § 389 kz. na plažeb parbenih troškova i onih izvršenja kazne, a b) na osnovu § 20 spomenutoga zakona sa mljeko zaplijenjenom, dok se na osnovu § 21. navedjenoga presuda ima se objaviti na trašak otpunjenosti u listovima „Hrvatski List“ i „Gazzettino di Pola“ u Pulji.

Buzet, dne 19. siječnja 1916.

Vivoda v. r. Dr. Volarić v. r.

54

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI.

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štednju, tko ima platiti „POSUJILNICE“ interes ili stogod na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloška kod „POSUJILNICE“.

taj neka se obrati

„Narodni Dom“ (palaca „ISTARSKA POSUJILNICA“) u II. kat na piasaru Dra I. SCALIER, odvjetnika i vojničkog branitelja, i to u svaki delavni dan od 9—12 prije te od 3—7 sati poslije podne.

Posujilnica plaća na uloške 4 1/2% kamata.

Rat i međunarodno pravo.

(Konac.)

Glede neprijateljevog vlasništva veli druga haška konferencija: Nije dozvoljeno uzimati ili uništavati neprijateljevog vlasništva, osim ako to bude odlučeno iziskom u ratu. Zabranjeno je napadati ili opstreljavati neuvrđene gradove, sela ili zgrade. Kod opstreljavanja utvrđenih mjesta valja što više da se štede crkve, znanstveni, umjetnički ili dobrotvorni zavodi, povjesnički spomenici, bolnice, ako ih moguće neprijatelj ne rabi u vojne svrhe. Ako se koje mjesto i uzme na juris, ne smije se po njemu plijeniti. Isto tako nije dozvoljeno odlučiti, da li je prava i tražbine podložnika neprijateljske države misteta i bez vrijednosti.

Što se tiče bolesnika i ranjenika, prihvatila je druga haška konferencija zensku utanačje. Odrerbe su sveopće poznate i priznate. Ovdje je u potpunom opsegu prodira ideja čovječnosti. I odrerbe glede ratnih su zarobljenika poznate. Moderno je načelo, da zarobljenik nije u zarobljeništvu kazne radi, nego za to, da se oslabi neprijateljeva snaga. Druga haška konferencija poimeće naglasuje, da zarobljenici nijesu zarobljenici četa ili kojega pojedinca, nego isključivo zarobljenici države. U njima treba u potpunosti čovječnost. Vlasništvo njihovo ne smije da im se oduzima (osim oružja, konja i

vojničkih isprava). Država smije upotrebljavati zarobljenike (osim časnika) za ratne poslove, no ovi ne smiju da budu odviše teški niti u savezu sa ratom. Za te poslove moraju da budu plaćani kaošto bi bili plaćani vlastiti vojnici. Glede opskrbe mora postupati država sa ratnim zarobljenicima, kao što mora postupati sa svojim vlastitim vojnicima. Časnicima mora da se daje obilježna plaća. U svakoj se zaračenoj državi ustanovljuje posebni izvjestajni ured (bureau de renseignements), koji uređuje prosto od poštarine. Isto se tako lako mogu ustanoviti pomoćna društva.

Mnogo veće su se poteškoće pojavile kod dogovora glede pomorskoga rata. U Parizu se je godine 1856. ukimlo pomorsko „guarantivo“, to jest običaj, da su trgovački brodovi dobili za vrijeme rata pravo havane i plijeniti neprijateljske trgovačke brodove. Prva je haška konferencija prihvatila zensku konvenciju također i za pomorski rat. No jer je posebna konferencija godine 1906. revidirala zensku konvenciju, prihvatila je ovu i druga haška konferencija. U drugim stvarima ima još mnogo neizvjesnosti. No i ovdje se razabire napredak i to uvijek u smjeru, da bi se rat pravim odredbama ublažio. Druga haška konferencija ima posebne odredbe, kao neka se postupa s trgovačkim brodovima, koji se nalaze u neprijateljskoj ruci, kao i s ratnim brojkne rat („leteli se“, da im se odredni rok za slobodan odlazak). Druga odredba uređuje, na koji

način mogu trgovačke ladje da se promjene u ratne. Druga opet odredba podaje čimite glede neutralne.

Mnogo se je raspravljalo o „kontrebandi“ i blodadi. Dogovori još nijesu zadovoljni, no ipak je učinjen početak. Kao bi malo po malo uhvatilo korjena načelo o nedirivosti (i neprijateljskog) osobnog vlasništva i o slobodi i pravu za pljenje, i u pomorskom ratu. Engleska je bila za to, da se uopće „tine pojam „kontrebande“ i pravo za pljenje, i doista sadašnji svjetski rat dokazuje, kako neizvjesne su sve pozitivne odredbe o tom. Što spada pod „kontrebandu“. No prijedlog na žalost nije još prodro. Pravno vrijede dakle još uvijek načela francuske deklaracije: „Neutralna zastava štiti neprijateljsku robu osim vojne kontrebande“; neutralna se roba pod neprijateljskom zastavom ne smije zaplijeniti; ali: smije se zaplijeniti neprijateljski brodovi i neprijateljska roba na neprijateljskim brodovima. Ako neprijateljski brod za vrijeme rata izvjesi neutralnu zastavu, nema to nikakova utjecaja na zapljenu. A da to kao ratna varka ne bi bilo dozvoljeno, o tom međunarodno pravo štiti. Zaplijenjene neprijateljske brodove valja prevesti u kakvu liku, ali: ne je to moguće, slobodno se unište. No do zapljene su prisiljeni razabiti druge haške konference proste: ribarske ladje i ladje koje za obalnu plovidbu; ladje za vjerske, znanstvene i humanitarne svrhe. I pošta je na neprijateljskom i neutralnom brodu slobodna.

Blokada mora da bude efektivna, to jest, ratni brodovi moraju obalu tako okružiti, da je promet doista nemoguć. U tom se slučaju mogu zaplijeniti i neutralne ladje, koje bi htjele da prođu blokadu.

Na prvij je haškoj konferenciji bila izražena želja, da bi se i za pomorski rat odredilo, kad se smije opstreljavati primorska mjesta. Druga je konferencija odredila, da se ne smije opstreljavati otvorena mjesta. A za neuvrđena se smatraju i tad, ako su zaštićena podmorskim automatnim minama. Smije se pako opstreljavati vojničke uprave u tim mjestima, vojna skladišta ili vojne ladje, to isto u svu u luci. No mora se dozvoliti, ako se to iz vojnih obzira ikako dozvoljeno, potrebita odzoga, da kopnene oblasti same učine sve potrebitno. Kod opstreljavanja treba paziti, kao i kod rata na kopni, da se ne ošteće crkve i druge humanitarne naprave.

Poseban je bio dogovor na drugoj haškoj konferenciji glede podmorskog mina. Radilo se je u prvom redu o „prostim“ minama i „otvorenim“ moru. Engleska je predlagala, da se mine, koje prosto plivaju, uopće zabrane radi općenite pogizbe, a istotako da se zabrani polaganje mina na otvorenom moru. Njemačka je jako prijedloga zabacila. Postignut je kompromis, koji dozvoljava „proste mine“, i to dapač i na otvorenom moru, no samo tako mine, koje postaju jedan sat, iza kako su bile polazene, neoparivabe.

Svakovrstne pisaršičke potrepštine za urede, trgovce i privatnike dobiva se u papirnici Jos. Krmpotić u Pulji.